ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਠਜੋੜ।

ਬਨਾਮ.

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 4116 ਆਫ 2020)

22 ਸਤੰਬਰ, 2020

[ਸ. ਏ. ਬੋਬਡੇ ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ.ਐੱਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੋਵੇਲ ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ (ਕੋਵਿਡ-19) ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1/2020 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਮਾਜਕ ਦੂਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ - ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮੇਟੀ (ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ) ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ. (i) ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ 7 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ, (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ/ਬੈਂਕ ਘੁਟਾਲੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਸੀ.ਓ.ਸੀ., ਪੀ.ਐੱਮ.ਐੱਲ.ਏ. ਆਦਿ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਚਪੀਸੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ 36, ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰੱਖੀ ਗਈ: ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਨੂੰ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਡਰਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਲਾਭ ਲੈਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾੜਾ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜੇ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੰਗਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਵਿਡ -19 ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ

ਆਯੋਜਤ: 1. ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਕੋਲ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 25.03.2020 ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗੀ। ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਕਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-(i) 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-(ii) 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਚਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਕਤ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ। ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 11][1004-ਐੱਫ-ਐੱਚ; 1005-ਏ-ਬੀ]

2. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ

ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੂੰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਚਪੀਸੀ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਵਿਡ -19 ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ ਮਾਪਦੰਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12][1005-ਸੀ-ਜੀ]

3. ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਲਈ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ, ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੇ ਐਚਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ; ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਚਪੀਸੀ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 14][1006- ਬੀ-ਡੀ]

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ ਏਆਈਆਰ (39) 1952 ਐਸਸੀ 75: [1952] ਐਸਸੀਆਰ 284; ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 732: [2006] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 290; ਕੇ.ਆਰ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v.

ਕਰਨਾਟਕ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 442: [2000] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 535 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1952] ਐਸਸੀਆਰ 284	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**8 ਲਈ**
[2006] 6 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 290	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**8 ਲਈ**
[2000] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 535	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**8 ਲਈ**

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2020 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 4116।

ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ - ਸੀ.ਜੇ - ਐਲ.ਡੀ - ਵੀ.ਸੀ - ਸੰ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਨਿਆਂਇਕ ਦੇ ਮਿਤੀ 05.08.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। 2020 ਦਾ 44.

ਐਸ.ਬੀ. ਤਾਲੇਕਰ, ਪੀ.ਬੀ. ਸੁਰੇਸ਼, ਵਿਪਿਨ ਨਾਇਰ, ਕਾਰਤਿਕ ਜੈਸ਼ੰਕਰ, ਸੁਘੋਸ਼ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਮਾਧਵੀ ਅਯੱਪਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ:

ਨਿਰਣਾ

1. ਇੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ - ਸੀ.ਜੇ - ਐਲ.ਡੀ - ਵੀ.ਸੀ – ਸੰ .44/2020) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ ਕਿ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ('ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ') ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 25.03.2020 ਨੂੰ ਪੈਰਾ 8 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (iii), (iv) ਅਤੇ (vii) ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, 11.05.2020 ਦੀ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਮਿੰਟ, ਪੈਰਾ 5(i) ਅਤੇ 5(ii) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) 11.05.2020 ਦੀ ਐਚਪੀਸੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ 18.05.2020 ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਐਚਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਰਜ਼ੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਕੈਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਫਰਲੋ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

2. ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਚਪੀਸੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

3. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਸਲਾ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸੀਮਤ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੈਰੋਲ/ਫਰਲੋ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਨੋਵਲ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ (ਕੋਵਿਡ -19) ਜਿਸ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸੂਓ ਮੋਟੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1/2020 ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੂਰੀ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 1339 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 4,66,084 ਕੈਦੀ ਬੰਦ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ।

5. ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16.03.2020 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਫੈਰੀ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਤੀ 20.03.2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:

"ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (i) ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, (ii) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ/ਜੇਲ੍ਹ) ਜੋ ਵੀ ਅਹੁਦਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, (iii) ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜੇਲ (ਜਨਰਲ), ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

6. ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25.03.2020 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 08.05.2020 ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ (i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 7 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ, (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ (iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ/ਬੈਂਕ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਸੀ.ਓ.ਸੀ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ, ਐਮ.ਪੀ.ਆਈ.ਡੀ, ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ, ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ ਆਦਿ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 'ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ' ਅਤੇ 'ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23.03.2020 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਪਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

8. ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਸਰਕਾਰ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (39) 1952 ਐਸ.ਸੀ. 75), ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 732 ਅਤੇ ਕੇ.ਆਰ. ਲਕਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਬੋਰਡ (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 442 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ

ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸਮਰੂਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਚਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 23.03.2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਲਪ ਸਿਰਫ ਭੀੜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੂਓ ਮੋਟੂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਚਪੀਸੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਤੇ, ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ, ਉਪਲਬਧ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਲੋੜ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕੁਝ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਭੀੜ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 13.04.2020 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

“ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਰੋਨਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ

ਭੀੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਵੀ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕੋਰੋਨਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ "ਦੋਸ਼ੀ" ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ."

11. ਇਸ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਕੋਲ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 25.03.2020 ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗੀ। ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਕਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-(i) 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-(ii) 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਚਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਨੂੰ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਡਰਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਚਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ

ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੂੰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਐਚਪੀਸੀ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਵਿਡ -19 ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ ਮਾਪਦੰਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, 24.07.2020 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, 10338 ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ/ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ 26,279 ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਸਿਰਫ 23,217 ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 36 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 2597 ਕੈਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨੇ ਹੀ ਕੈਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

14. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧੀਨ/ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਲਈ ਤਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ ਦੁਆਰਾ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ, ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ/ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਾਧੂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੇ ਐਚਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ

ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ; ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਚਪੀਸੀ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

15. ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਐਚਪੀਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖੇਗਾ। ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕੱਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਚਪੀਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੰਨਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ. ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ/ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

16. ਪੂਰਵ-ਦੱਸੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE